

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

**Програма
навчальної дисципліни**

«НОТАРІАТ»

галузь знань 08 «Право»
освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр» (відповідно до ECTS)
спеціальності 081 «Право»

Затверджено на засіданні кафедри цивільного процесу
(протокол № 4 від 11 листопада 2020 р.)

Харків – 2020

Програма навчальної дисципліни «Нотаріат» для студентів галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень другий (магістерський) Харків, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2020.

Укладачі:

к.ю.н., доц. В.В. Баранкова

к.ю.н., ас. Коломієць Я.Л.

Електронне видання

Харків – 2020

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НОТАРІАТ»

Розділ I. Нотаріат як орган безспірної цивільної юрисдикції

Виникнення та розвиток нотаріату. Сучасні системи нотаріату. Нотаріат в Західній Європі. Виникнення та розвиток нотаріату в Україні.

Англосаксонський нотаріат. Нотаріат класичного типу. Міжнародний союз нотаріату. Основні стандарти нотаріату класичного типу та їх відтворення у законодавстві України. Нотаріат як інститут превентивного правосуддя.

Нотаріат у системі юстиції. Поняття нотаріату. Поняття нотаріальної діяльності. Завдання нотаріату. Функції нотаріату. Предмет нотаріальної діяльності. Зміст нотаріальної діяльності.

Професія нотаріуса та професійна етика. Основні риси професії нотаріуса. Професійні якості нотаріуса. Зміст професійної етики нотаріусів. Європейський кодекс нотаріальної етики. Кодекс професійної етики нотаріусів України. Етичні обов'язки нотаріуса.

Організація нотаріату України. Система та компетенція нотаріальних органів. Порядок наділення нотаріуса повноваженнями. Поняття нотаріального округу. Стажист нотаріуса. Порядок проходження стажування. Вища кваліфікаційна комісія нотаріату. Свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю. Реєстрація приватної нотаріальної діяльності. Вимоги до робочого місця нотаріуса. Контроль за нотаріальною діяльністю.

Розділ 2. Поняття нотаріального процесу та його правова характеристика

Поняття нотаріального процесу. Нотаріальний процес як різновид юридичного процесу. Структура нотаріального процесу. Поняття та система принципів нотаріального процесу. Зміст принципів нотаріального процесу.

Принцип законності. Принцип диспозитивності у нотаріальному процесі. Принцип нотаріальної таємниці. Доказування у нотаріальному процесі. Види нотаріальних проваджень.

Суб'єкти нотаріального процесу. Нотаріус як суб'єкт нотаріального процесу. Права та обов'язки нотаріуса. Особи, заінтересовані у вчиненні нотаріальної дії, їх права та обов'язки. Особи, що сприяють вчиненню нотаріальної дії.

Стадії нотаріального процесу. Система стадій нотаріального процесу. Стадія порушення нотаріального провадження. Підготовка до вчинення нотаріальної дії. Розгляд нотаріальної справи по суті та прийняття нотаріального акта. Поняття, ознаки та види нотаріальних актів – документів.

Загальні правила вчинення нотаріальних дій. Місце вчинення нотаріальних дій. Строки вчинення нотаріальних дій. Оплата вчинюваних нотаріальних дій. Встановлення особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії. Визначення обсягу цивільної дієздатності фізичних осіб і перевірка цивільної правоздатності та дієздатності юридичних осіб. Перевірка повноважень представника фізичної або юридичної особи. Підписання нотаріально посвідчуваних правочинів, заяв та інших документів. Витребування відомостей і документів, необхідних для вчинення нотаріальної дії. Вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії. Вчинення посвідчувальних написів та видача свідоцтв. Відмова у вчиненні нотаріальної дії. Оскарження нотаріальних дій або відмови у їх вчиненні. Заходи, що вживаються нотаріусом при виявленні порушення законодавства. Реєстрація нотаріальних дій. Видача дубліката нотаріально посвідченого документа.

Розділ 3. Судовий контроль за нотаріальною діяльністю

Поняття, предмет та види судового контролю за нотаріальною діяльністю. Система контролю за нотаріальною діяльністю. Види контролю за нотаріальною діяльністю та їх співвідношення. Судовий контроль за нотаріальною діяльністю як правова гарантія законності діяльності

нотаріальних органів.

Поняття «судовий контроль за нотаріальною діяльністю». Специфічні риси судового контролю за нотаріальною діяльністю. Види судового контролю за нотаріальною діяльністю. Предмет та завдання судового контролю за нотаріальною діяльністю. Функції судового контролю за нотаріальною діяльністю.

Судовий розгляд справ за позовами про визнання недійсними нотаріально посвідчених правочинів, свідоцтв та інших нотаріальних актів. Судовий контроль за дотриманням загальних правил вчинення нотаріальних дій. Судовий контроль за дотриманням загальних правил посвідчення правочинів. Судовий розгляд справ про визнання недійсними правочинів про відчуження та заставу майна. Визнання недійсним заповіту. Визнання недійсними довіреностей. Визнання недійсними (такими, що не підлягають виконанню) виконавчих написів. Умови вчинення виконавчого напису як об'єкт судового контролю.

Судовий розгляд справ за позовами про незаконність нотаріальних дій та відмови у їх вчиненні. Процесуальний порядок вчинення нотаріальних дій як об'єкт судового контролю за нотаріальною діяльністю. Підстави для відмови у вчиненні нотаріальних дій як об'єкт судового контролю за нотаріальною діяльністю. Особливості позовної заяви у справах про незаконність нотаріальних дій та відмови у їх вчиненні. Суб'єктний склад справ за позовами про незаконність нотаріальних дій або відмову в їх вчиненні. Предмет доказування у справах за позовами про незаконність нотаріальних дій або відмови у їх вчиненні. Особливості судових рішень у справах за позовами про незаконність нотаріальних дій або відмову у їх вчиненні.

Судовий розгляд справ за позовами про відшкодування шкоди, заподіяної незаконними або недбалими діями нотаріуса. Підстави цивільно-правової відповідальності нотаріуса. Суб'єктний склад учасників процесу у справах про відшкодування шкоди, заподіяної незаконними або недбалими

діями нотаріуса. Особливість позовної заяви у справах про відшкодування шкоди, завданої діями нотаріуса. Предмет доказування у справах про відшкодування шкоди, заподіяної незаконними або недбалими діями нотаріуса. Особливості судових рішень у справах за позовами про відшкодування шкоди, заподіяної незаконними або недбалими діями нотаріуса.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Баранкова В. В. Нотаріат у системі юстиції : конспект лекції / В. В. Баранкова ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 1997. – 19 с.
2. Баранкова В. В. Судовий розгляд справ, пов'язаних із нотаріальною діяльністю (частина перша). *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2015. № 2 (80). С. 8–21.
3. Баранкова В. В. Спадкування за заповітом: проблеми нотаріального оформлення / В. В. Баранкова // *Мала енциклопедія нотаріуса*. – 2010. – № 3(51). – С. 114-116
4. Баранкова В. В. Судовий розгляд справ, пов'язаних із нотаріальною діяльністю (частина друга). *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2015. № 3 (81). С. 94–107
5. Баранкова В. В. Особливості суб'єктного складу нотаріальних процесуальних правовідносин / В. В. Баранкова // *Нотаріат для Вас*. – 2013. – № 11. – С. 33–40.
6. Баранкова В. В. Правова природа нотаріальної діяльності / В. В. Баранкова // *Вісник Академії правових наук України*. – Харків, 1998. – № 3. – С. 137–143.
7. Баранкова В. В. Судовий розгляд справ, пов'язаних із нотаріальною діяльністю (частина друга). *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2015. № 3 (81). С. 94–107
8. Гриненко О. О. Правовий статус консула при виконанні нотаріальної функції : [наук.-практ. посіб.] / О. О. Гріненко ; Центр. прав. дослідж. Фурси. – Київ, 2005. – 352 с. – (Серія «Процесуальні науки»).
9. Зайцева Т. И. Настольная книга нотариуса : справоч.-метод. пособие в 2 т./ Т. И. Зайцева, Р. Ф. Галеева, В. В. Ярков. – М. : БЕК, 2000. – Т. 1. – 602с.
10. Баранкова В. В. Оскарження нотаріальних дій як складова системи судового контролю за нотаріальною діяльністю. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2018. № 4 (100).

11. Баранкова В. В. Визнання недійсними нотаріально посвідчених правочинів та нотаріальних актів. Мала енциклопедія нотаріуса. 2019. № 4 (106).
12. Нотаріат : підручник / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. – Харків : Право, 2019. – 416 с.
13. Комаров В. В. Нотаріат в Україні : підручник / В. В. Комаров, В. В. Баранкова ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Харків : Право, 2011. – 384 с.
14. Комаров В. В. Нотаріат (нотаріальні дії) : конспект лекцій / В. В. Комаров, В. Д. Котенко ; М-во вищої освіти України, Укр. юрид. акад. – Харків : Укр. юрид. акад., 1992. – 24 с.
15. Комаров В. В. Принципи нотаріального процесу / В. В. Комаров // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2003. – № 1. – С. 5–8.
16. Комаров В. В. Нотаріат: перспективи унормування, законодавство, судова практика / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. – Харків : Право, 2008. а. 536 с.
17. Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.
18. Комаров В.В. Окреме провадження : моногр. / В. В. Комаров, Г. О. Світлична, І. В. Удальцова; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 312 с. а. Комаров В.В. Позовне провадження: моногр. / В. В. Комаров, Д. Д. Луспеник, П. І. Радченко та ін. ; за ред. В. В. Комарова. –Х. : Право, 2011.С. 551.
19. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України / В. В. Комаров. – Х. : Право, 2012. – 624
20. Мельник І. С. Правове регулювання нотаріального провадження щодо опротесування векселя : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Ірина Степанівна Мельник ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; наук. кер. М. Й. Штефан. – Київ, 2008. – 230 с.
21. Мічурін Є. О. Вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наук.- прак. посіб. / Є. О. Мічурін. – Х. : ЮрСвіт, 2007. – 384 с.
22. Пиепу Ж.-Ф. Професіональне нотаріальне право / Ж.-Ф. Пиепу, Ж. Ягр ; пер. с франц. И. Г. Медведева. – М. : Юрист, 2001. – 223 с.
23. Радзієвська Л. К. Нотаріат в Україні : навч. посіб. / Л. К. Радзієвська, С. Г. Пасічник. – Київ : Юрінком Інтер, 2000. – 528 с.
24. Спадкове право: Нотаріат, Адвокатура, Суд : наук.-практ. посіб. /

- за заг. ред. С. Я. Фурси. – Київ : Вид. Фурса С. Я. : КНТ, 2008. – 1216 с.
25. Спадкове право. Практика застосування нотаріусами України / за заг. ред. В. М. Марченка. – Харків : ФО-П Лисяк Л. С., 2012. – 736 с. – (Серія «Стандарти нотаріальної практики»).
26. Теорія нотаріального процесу : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. С. Я. Фурси. – Київ : Алерта ; Центр учб. літ., 2012. – 920 с.
27. Теория юридического процесса : [моногр.] / под общ. ред. В. М. Горшенева. – Харьков : Вища шк., 1985. – 192 с.
28. Фурса С. Я. Нотаріальний процес: теоретичні основи : [монографія] / С. Я. Фурса. – Київ : Істина, 2002. – 320 с.
29. Череватенко І. М. Безспірність права як умова реалізації повноважень нотаріальних органів [Текст] / І. М. Череватенко // Юридичний вісник. – 2014. – № 4 – С. 368–374.
30. Череватенко І. М. Нотаріальне провадження щодо посвідчення безспірних прав / І. М. Череватенко. – Харків : Право, 2017. – 200 с.
31. Череватенко І. М. Принцип законності та обґрунтованості нотаріальних актів щодо посвідчення безспірних прав / І. М. Череватенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». Т. 1. – № 5. – Херсон, 2015. – С. 151-158.
32. Череватенко І. М. Принципи безпосередності та диспозитивності у нотаріальному провадженні щодо посвідчення безспірних прав / І. М. Череватенко // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 11. – С. 53-57.
33. Юдельсон К. С. Избранное: Советский нотариат. Проблема доказывания в советском гражданском процессе / К. С. Юдельсон. – М. : Статут, 2005. – 616 с.